

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De tertio gradu Humilitatis, qui est, reputare se diuinis donis indignum.
Cap. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

scit, ad diuinum auxilium confugit, & victor exitit. Sic Iolaphat in simili periculo positus, cum se infirmum coram se prosteretur, totum se ad inuocandum Deum conuertit, & contra hostes conualuit. Quorum vterque humilitate, & oratione magis triumphauit, quam virtute.] Ipsi diffidentia sui, & oratione triumpharunt, & nobis eisdem armis pugnandum est, si volumus de hostibus victoriam comparare, & ad virtutum fastigium peruenire.

Cum itaque aliquod malum fugimus, cum aliquod bonum aggredimur, cum in bono perseverare statuimus, eo affectu inchoemus, eo affectu prosequamur, vt de nobis ipsis tanquam de vilissimis instrumentis penitus desperemus. Sed hæc pars nos pusillanimes faciet, & ad desperationem inducet, nisi illi alteram huius gradus partem, scilicet spem in Domino, ac fiduciam, adiciamus: aggrediamurque bona, dicentes cum Dauid: Quoniam tu es, Domine, spes mea.] Et respondebit securus, & alacer spiritus noster: Altissimum posuisti refugium tuum.] Planè altissimum hoc refugium est, ad quod superandum, aut infirmandum, creata non possunt accedere.

Illud refugium spes nostra sit, & vt verbis Bernardi finiam: Quicquid igitur agendum sit, quicquid declinandum, quicquid tolerandum, quicquid optandum, tu es, Domine, spes mea. Hæc vna mihi omnium promissionum causa, hæc tota ratio meæ expectationis. Præterdat alter meritum, sustinere se iacet pondus dei, & æstus, ieiunare bis in Sabbato dicat, postremò non esse sicut cæteros hominum, gloriatur: [mihi autem adherere Deo, bonum est, ponere in Deo meos spes meam.] Speret in aliis alij fortè hic in scientia litterarum, hic in astutia sæculi, ille in nobilitate, ille in dignitate, ille in alia qualibet vanitate confidat: [propter te omnia detrimenta feci, & vt stercora arbitror,] quoniam tu es, Domine, spes mea.] Speret, qui vult in incerto diuitiarum, ego verò ne ipsa quidem, nisi abs te, victui necessaria spero, nimirum verbo tuo confidens, in quo abiici omnia. Querite primum regnum Dei, & iustitiam eius, & omnia adiciuntur vobis.] Nempe tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor.] Si mihi præmia promittuntur, per te obtinenda sperabo. Si insurgant aduersus me prelia, si sæuiat mundus, si fremat malignus, si ipsa caro aduersum spiritum concupiscat, in te ego sperabo. Fratres, hoc sapere, ex fide vivere est, nec alius ex sententia dicere potest: Quoniam tu es, Domine, spes mea,] nisi cui intus sit persuasum à spiritu, vt (quemadmodum monet Propheta) iacet cogitatum suum in Domino, sciens quòd enutriendus sit ab eo. Iuxta illud quoque Petri Apostoli: Omnem sollicitudinem vestram proicientes in eum; ipsi enim cura est de vobis.] Vt quid enim, si hæc sapiamus, vt quid cunctamur abiicere spes miseras, vanas, inutiles, seductorias, & huic vni tam solidæ, tam perfectæ, tam beatæ spei, tota deuotione animi, toto seruore spiritus inhæreret? Si quid illi impossibile, si quid vel difficile est, quare aliud, in quo speres. Sed verbo omnia potest. Quid facilius dictum? Attamen huiusmodi dictum intelligas volo. Si decreuerit saluare nos, continuo liberabimur: si viuificare placuerit, vitam voluntate eius est: si præmia æterna largiri, licet ei, quod vult, facere. An verò de facilitate non dubitas, sed ipsa tibi est suspecta voluntas? Planè & voluntatis testimonia credibilia facta sunt nimis. Maiorem hæc dilectionem nemo habet, quam vt animam suam ponit quis pro amicis suis. Denique quando in se speranti desit illa maiestas, quæ tam studiose monet in se sperari? Planè non derelinquit sperantes in se.] Adiuuabit eos, ait, & eruet eos à pecca-

A toribus, & saluabit eos.] Quare: Quibus meritis? Audi quod sequitur: Quia sperauerunt in eo.] Hæc enim Bernardus. Hæc sunt commoda certè magna huius gradus humilitatis, quòd à malis eruumur, & salutem consequimur, & per hunc gradum etiam à Deo donante, in quo speramus, ad alios sequentes ascendimus.

De Tertio Gradu Humilitatis, qui est, se reputare diuinis donis indignum.

CAPVT IV.

Vas immundum atque contractum, prorsus inutile est, vt in id pretiosus aliquis liquor mittatur, quia sua immunditia illum inficiet, & per rimulas effusum perdet. Humilis autem, qui sua peccata considerans, seipsum vt vas immundum respicit, & ideo se despicit, atque de se nihil magnum, aut honore dignum, sperat, Dei donis se putat indignum. Quæ iam accepit, cum timore, & quasi cum rubore, possidet, cautè & diligenter exercet, sibi ex illorum vsu nullum honorem, nullamve laudem dari permittit. Quæ nondum accepit, si ad veram solidamque virtutem non pertineant, non cupit, quia se illa indignè & negligentè tractaturum timet. Scit, quia cum augentur dona, quemadmodum ait Gregorius, rationes etiam crescant donorum; & ideo dona non appetit, quia tempore reddendæ rationis, qualiter satisfacturus sit, nescit. Legit in Ecclesiastico: Cor sarui, quasi vas contractum, & omnem sapientiam non tenebit.] Sequè cum vas contractum putet, quod per varias cogitationes, & per varia desideria, quasi per timas pereffluat; pretiosum liquorem sapientiæ, aut aliorum donorum appetere ad effundendum, & malè vtendum, non audet. Hunc autem affectum, à vera ac perfecta humilitate proficisci, docet Magnus Albertus, in hæc verba: Argumentum veræ humilitatis est, cum in tantum se homo deicit, quòd omni gratia se indignum sentit, nec audeat etiam aliquam gratiam appetere, & si præterea à Deo super ipsum absque suo desiderio effluxerit, cum timore percipit. Immo laudabilis iudicat carere Dei gratia (intellige tu gratis data, & quæ ad salutem animæ non sit necessaria) quàm habere gratiam Dei, quam toties diuersis modis demeruit, quam toties diuersimodè deturpauit, qua nunquam secundum ordinationem Dei fruebatur.] Hic autem humilitatis gradus hominem facit quietum, non tamen inertem. Facit illum quietum; quoniam, sicut vilis agricola, cui nulla suppetit ingenuitas, nulla diuitiæ, nulla potentia aut dignitatis insignia, regnum possidere non appetit, sed in suo ordine latus manet ita verus humilis, qui seipsum minimum reputat, & se carere aptitudine ad eximias actiones existimat, dona, quæ sunt harum functionum principia, non curat. Non tamen facit inertem, quia cum aliquòd donum Dei adesse sibi sentit, illud ad opus & ad exercitationem dari cognoscit; quare vires & neruos, vt eo bene vtatur, exercit. Saul cum innocens esset in instar pueri vnius anni, indignum se regno putauit: accepta regia potestate, ita se gessit, vt [cecinerit buccina in omni terra, & audierit vniuersus Israël] huiuscemodi famam, quòd Philistæos percussisset, & omnes vires eorum neruosque contriuerit. Hic in sua innocentia positus fuit humiliam imago, qui extra dignitates positus, se illis prorsus indignos iudicant, & ita se abscondunt, vt nihil magnum ab illis expectetur: at voluntate Domini in dignitate

Psal. 36. 40.

Greg. 11. 9. in Euang.

Ecl. 21. 17.

Alber. li. de vici. 1. c. 2.

1. Reg. 13. 3-4.

Psal. 90. 9.

Bern. ser. 19. in Pf. Qui habitat.

Psal. 72. 28.

Philipp. 3. 8. Psa. 70. 5.

Matth. 6. 33. Psal. 9. 14. uel. 35.

Psa. 70. 5.

1. Petr. 5. 7.

constituti, mirum est quantum placeant, quam prouiderent se gerant, & quam superbos post se relinquunt. Sed hunc humilitatis tertium gradum à quo discimus: Discamus à Moysè, qui vocatus à Domino ad ducatum populi sui, se humiliter excusauit, nec solùm excusauit, verùm & ad non subeundum onus gubernationis, suam indignitatem apposuit. Quis sum ego, inquit, ut vadam ad Pharaonem, & educam filios Israël de Ægypto?] Et postea: Obsecro Domine, non sum eloquens ab heri, & nudius tertius.] Et rursus: Obsecro Domine, mitte quem missurus es.] Ter se indignum prædicat, id est, omni ex parte se indignum prælatione iudicat. Bonum quidem & imitatione dignum, humilitatis exemplum est, inquit Rupertus Abbas, Deo vocanti ad tantum tamque gloriosum ministerium, dicere: Quis ego sum?] ut pro conscientia, vel æstimatione ipsius, subaudiat, nullus. Et Bernardus: Moyses, quod poterat per gratiam, excusabat per verecundiam. Tutius enim est discere, quam docere; tacere, quam loqui. At iste, qui se excusauit, qui se indignum protulit, accepto imperij dono, quam sapienter, quam fortiter illud obiit! Quam mitis erga bonos, quam terribilis erga malos exiit! quam fideliter & perseveranter Domino, qui ipsum vocauerat, atque elegerat, deseruiuit! Discamus & à Ieremia, qui ad munus prophetandi inuitatus, ignorantiam præterdit, & se tanto munere indignum confessus est. A, a, a, dixit, Domine Deus, ecce nescio loqui, quia puer ego sum.] Pueritiam obiicit, & timorem, & defectum sanctæ libertatis ad onus suscipiendum obtendit, existimans æquum non esse si puer elinguis loquatur, & si timore correptus ad increpandum vocetur. Aspiciebat ille, ut Gregorius Nazianzenus annotauit, propriam imbecillitatem, & eam diuinis iussis opposuit, non ut contradiceret factori suo, nec ut obedientiæ se subduceret, sed ut se illo dono indignum ostenderet. Discamus tandem & à Ioanne Baptista, cuius hoc fuit de Christo testimonium: Ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est; cuius ego non sum dignus, ut solam eius corrigiam calceamenti.] Ille, inquit, cuius ego sum præcursor, adeo mihi prælatus est, ut nec dignus sum in infimis ministeriis illi famulari, nec minora mysteria eius incarnationis edicere. Ab his magnis viris, & verè magnis, quia humilibus, capiat spiritualis vir huius gradus humilitatis exemplum: sicque maioribus donis dignus erit, dum se minoribus indignum putauerit. Prælationem super alios non perdet, si se ad eam minus aptum senserit, quin eo ipso (si oportuerit) eum Deus aliis præponet, & aptum (quod magis est) ad munus hoc venerabile efficiet. Gratiam prædicandi non amittet, si se ab ea indignitatis prætextu subtraxerit: Immo ab ipso augebit eam, quo non propria, sed prælati ac Domini voluntate, prædicationis labori se subiecerit. A familiaritate Domini, & contemplatione mysteriorum eius, non erit alienus, si satis sibi inter mediocres actiuos esse cognouerit; quin potius si ad Dominum accurrerit, & quod in se est, fecerit, ob hanc humilitatem donum contemplationis accipiet. Et dum præ modestia non audet corrigiam calceamenti contingere, & cum timore & tremore mysteria humanitatis euoluit, ad cellam vinariam vocabitur, & ad osculum oris, id est, ad notitiam diuinitatis, & ad castissimos amoris amplexus.

Quia verò hæc cognitio indignitatis propriæ, & hic sanctus humilitatis affectus, quo quis se indignum donis reputat, est quasi scala ad eadem dona percipienda, ideo Dominus, qui ordinis amator est, prius iustos suos ad hunc affectum assequendum ad-

A iuuat, & postea eos suis donis multiplicat. Vult, sanctum Iob ad magnam gloriam, ad duplicatas opes efferre, & prius illum multis tribulationibus atterit, & difficillimis percontationibus deprimit, ut ad dona recipienda indignitatis suæ sensu se præparet. Quis est iste,] dixit illi, [inuoluens sententias] resque verissimas proferens [sermonibus imperitis? Accinge sicut vir lumbos tuos,] quasi mecum sis in arenam descensurus, [interrogabo te] de his quæ in prospectu tuo sunt, & apparebit an scias respondere mihi. His verbis Dominus suam interrogationem est orsus, qua modum loquendi Iobi libenorem compescuit. Eum longa oratione sua non iam ad suam innocentiam prædicandam, sed ad timorem traxit, & ad profundissimum humilitatis affectum. Nam insipienter, inquit, locutus sum, & quæ ultra modum excederent scientiam meam.] Tunc humiliter Deus laudat, merentem erigit, depressum exaltat, quia vas capax exaltationis, est cognitio & affectus propriæ indignitatis. Hanc ergo ob causam, auctore Gregorio, tantis Iob interrogationibus percussus est, ut humilitate periculum elationis euaderet, quæ faciliè ex tanta innocentia suboriri poterat, & se ad capiendam ampliora dona disponeret. Quid, inquit, peius plerumque anima, quam conscia virtus interficit? Quæ illam dum consideratione sua inflat, à plenitudine veritatis euacuat; & dum se ad percipienda præmia sufficere suggerit, eam à meliorationis intentione distendit. Iustus igitur Iob ante flagella exiit, sed iustus post flagella permansit, & laudatus antea Dei voce, postmodum creuit ex verberibus. Profectò velut tuba tubicillis ex percussione producta in laudem Dei tanto altius eleuatus est, quanto maiori est castigatione percussus. Sed humiliandus erat iste, qui prostratus uicibus, sic virtutibus stabat. Humiliandus erat, ne tam robustissimum pedus elationis tela confoderent, quod constabat certe, quia & illata vulnera non uicissent. Sic Gregorius.] Intelligent ergo isti se hoc humilitatis affectu donorum Dei fieri capaces. Intelligebatque Paulus, dum ait: Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.] Non coactè, inquam, tribulationes perfero, non ægro animo infirmum, ac bonis indignum, me esse profiteor, sed potius libens, & lætus, in mea pusillitate glorior, ut me virtus, ac potentia Christi, validum & sanum efficiat.

Euenit sanè aliquando ut iustus, secreta quadam cogitatione, aliquid se esse putet, ut tanquam miles veteranus, aut seruus, qui multis annis famulatus est, præmia maiora postulet, & ad ea, quæ suum captum excedunt, anhelat; & tunc minora recipit, ut ad se redeat, suamque indignitatem aduertat. Confirmat hoc Bernardus, sponsæ, & Moïsi, atque Apostolorum, primas sedes postulantium, exemplo. Olim, inquit, sanctus Moyses, quoniam multum presumebat de gratia, & familiaritate, quam inuenerat apud Deum, aspirabat ad quandam visionem magnam, ita ut diceret Deo: Si inueni gratiam in oculis tuis, ostende mihi teipsum. Accepit autem pro ea visionem longè inferiorem, ex qua tamen ad ipsam, quam volebat, posset aliquando peruenire. Filij quoque Zebedæi in simplicitate cordis sui ambulantes, magnum aliquid & ipsi ausi sunt: sed ad gradum nihilominus sunt reducti, per quem fuerat ascendendum. Ita & modò sponsa, quoniam rem grandem postulare uideretur, reprimitur sanè austeriori responsione, sed planè virili, & fideli. Oportet namque humiliter sentire de se, nitentem ad altiora, ne dum supra se attolitur,

cadat

Exod. 3.
11.Exod. 4.
10. 13.Rupert. li.
1. in E.
xod. c. 13.Bern. de
ordine vi
ta longè
post prin
cipium.Ierem. 1.
6.Nazian.
orat. 41.
in Pas
cha.Ioan. 1.
27.

Iob. 38. 2.

3.

Iob. 42. 3.

Greg. 18.
mor. c. 1.1. Cor. 11.
9.Bern. ser.
34. in
Cant.Gen. 33.
13. 18.

cadat a se, nisi in se firmiter per veram humilitatem fuerit solidatus. Et quia nisi humilitatis merito maxima minime obtineretur; propterea, qui prouehendus est, correptione humiliatur, humilitate mereatur. Tu ergo, cum te humiliari videris, habeto id signum in bonum, omnino argumentum gratiae propinquantis. Nam sicut ante ruina exaltatur cor, ita ante exaltationem humiliatur. Sic ille.] Nec solum, quae postulabamus negantur, vt indignitas nostra nobis perfecta sit, sed aliquando etiam gratia concessa subtrahitur. Est, qui antea recta cogitabat, & multa de diuinis rebus fumina cum facilitate meditabatur, quibus tanquam optimis alimentis affectus pinguesceret. Subito vero illa sanctorum cogitationum copia discessit, & vix reperit animus aliquid quo se pascat, suamque mutabilitatem colligat. Est alius, qui seruidis desideriis abundabat, & sanctis ac castis in Deum ferebatur affectibus: at repente affectus illi lassescunt, & mens tali irrigatione priuata, incipit exarescere. Est alius, qui bene loquendi gratiam acceperat, sanctisque sermonibus proximos erudiebat, & viam caeli monstrabat, & cum minus speraretur, bene loquendi gratia ab eo tollitur, & sterilis sermo efficitur. Alius denique in orationibus diligens, in corporis castigationibus animosus, & in bonis operibus erat assiduus: post non multum vero temporis tepore correptus in magnam bonorum operum paupertatem incurrit. Huius mutationis causam ex Richardi Victorini scriptis edisce. Ad hoc, inquit, electis gratia diuina aliquando subtrahitur, vt vnusquisque intelligat quid sit de se ipso. Ad hoc autem datur, vel reparatur, vt intelligat quid sit de munere diuino. In vno eruditur ad contemptum sui, in altero ad amorem Dei. Ex vno proficit ad humilitatem, ex altero promouetur ad charitatem.] Haec ille, qui & ad hoc propositum illud Psalmi mystice interpretatur. In salicibus in medio eius suspendimus organa nostra.] Salices enim arbores sunt infructiferae, folia, & non fructus, habentes. In illis quasi organa nostra suspendimus, quando subtracta a nobis gratia, a sancta cogitatione, aut desiderio, aut sermone, aut actione cessamus. Qui ergo hanc gratiam non perdere cupit, se ea indignum existimet: nam cognitio, & sensus propriae indignitatis, est stabilimentum virtutis.

Hunc autem gradum humilitatis comparabimus, si non ex donis, quae a Deo accepimus, sed ex nobis met ipsis nos aestimauerimus. Si enim vilissimum & pauperimum homuncionem rex nullo expectato merito pretiosis suis vestimentis indueret, ille homo aliena vestimenta tanquam propria considerans, forte se dignum honore regio reputaret; at non sua esse, sed precario data animaduertens, potius de tam splendido, & suae indignitatis minus conueniente amictu erubesceret: Ita homo cum bona, quae habet dona, Dei esse cognoscit, ad illud tempus data, quo Deus ea seruire voluerit, nequaquam in superbiam, & inanem gloriam erigitur, sed potius in sancto timore, & in maiori affectu suae indignitatis radicatur. Audit Dominum dicentem: Cui multum datum est, multum quaeretur ab eo: & cui commendauerunt multum, plus perent ab eo.] Et haec audiens non de elatione, sed de reddenda ratione cogitat, & dum non plene acceptis satisfacit, quotidie se magis indignum donis acceptis putat. Quia si economus substantiam domini sui minus fideliter tractans, munus meretur amittere, & suae infidelitatis poenas dare: qua poena dignum se reputabit homo, qui multa Dei dona gratis accepit, & aut otiosa te-

A nui, aut non bonam eorum rationem reddit? Iustus ergo donis Dei cumulatus semper se illis indignum aspiciat. Dicatque cum sancto Iob. Si letatus sum super multis diuitiis meis, & quia plurima reperit manus mea, haec faciat mihi Deus, & haec addat.] Non letetur inaniter de diuitiis, quas ad negociandum accepit, sed potius cura cum aliquid lucrandi sollicitet. Non offeratur de his, quae reperit, licet multa sint, & pretiosa, sed tempus iam iam instare, quo ea sint restituenda, animaduertat. Stultus namque est debitor, vt Gregorius ait, qui gaudens pecunias mutuas accepit, & tempus, quo reddere debeat, non attendit. Moderatur autem laetiam accipiendi, quando solerti prouidentia etiam constitutum tempus reddendi cogitatur.] Vinum ergo donorum Dei non bibamus purum, sed aqua dilutum, ne sua fortitudine nostram mentem inebriet. Purum bibimus, si quid nobis datum sit, quamque diuites illo thesauro efficiamur, solum attendimus. Mixtum vero bibimus, cum donum illud alienum esse, nempe Dei, & cum vsuris reddendum meditatur. Porus hic non dementat oculos mentis nostrae, sed potius roborat, vt se donis indignam, & alienis bonis oneratum videat, & non se ex alieno magni pendat.

Conferet demum ad hunc gradum ascendendum, si quisque suam magnam ingratitude agnoscat. Ingratus enim indignus est, cui noua beneficia conferantur, & dignus, vt in eum iam collata negentur. Ingratus autem maximus est, qui accepta beneficia in otio continet, aut donis sibi datis abutitur. At quis est, qui in se signa multa huius ingratitude non inueniat: Poena, & afflictio ad nostram emendationem inflata, beneficium Dei est, quo filios sibi dilectos corripit, atque castigat, & a malis admissis auertit. Saepem autem huiusmodi poenis non emendatur, indignique efficitur, vt flagello filiorum castigemur. Quadratque in nos illud Ieremiae: Percussisti eos, & non doluerunt: attristi eos, & renuerunt accipere disciplinam: indurauerunt facies suas supra petram, & noluerunt reuerti.] Bona quoque tam naturae quam gratiae, sunt Dei beneficia maxima, & quibus ipse vult sibi gloriam, & nobis vtilitatem decerpere. Nos vero vt terra sterilis, sero aut numquam fructus ferimus. Dictumque de nobis videtur illud Dauidis: Mutabitur peccator, & non soluet:] quia Dei dona quasi mutuo accipimus, & ea otio consumentes, aut negligenter tractantes, nunquam persoluimus. Accipimus a Domino, vt simus, & vt homines simus, accipimus corporis formam, sanitatem, & robur, membrorumque integritatem. Accipimus mentem, qua possumus capere veritatem, & verum a falso, iustumque ab iniusto discernere, & bonum diligere, & appetere, illique inhaerere. Accipimus multiplicia bona, quae ipsum corpus ac mentem exornant. Haec mutuo accipimus, & nunquam bene reddimus, quia nunquam ex toto nos Domino consecramus, immo multoties reddimus mala pro bonis, dum nostrum benefactorem irritamus, eiusque iustissima mandata transgredimur. Si ergo ingrati sumus Deo, ergo beneficiis & donis eius indigni. Et profectio non multum erit, si nos omni dono, omnique beneficio indignos reputemus, & tanquam hi, qui debita male soluimus, noua dona accipere timeamus.

Richard. ad Psal. 136.

Ps. 136.

Luce 12. 48.

Iob. 21. 25.

Greg. 22. mor. c. 3.

Ieremia 5. 3.

Psal. 36. 21.

